

На третьому курсі необхідно розвивати навички дій, практикувати індивідуалізацію навчання та розвиток самостійних знань студента; проводити роз'яснення щодо сучасної методики наукового пізнання, розвивати професійні інтереси та здібності студента; організовувати шефську допомогу першокурсникам; продовжувати виховання в кожного студента свідомого ставлення до питань навчальної, трудової, суспільно-корисної та інших видів діяльності.

На четвертому курсі студенти повинні закріплювати знання, які отримали з фахових дисциплін, виробляти, стійкий інтерес до суспільно-політичної та спеціальної інформації, знайомитися з сучасними досягненнями в галузі науки.

Згідно зі своїм соціальним статусом та функціональними обов'язками керівник групи у своїй діяльності реалізує конкретні виховні функції. Діяльність керівника групи здійснюється на підставі плану виховної роботи, розробленого на навчальний рік. Структура плану роботи керівника групи в організації виховного процесу відображає підхід до студента як до особистості та будується на основі системи виховання й реалізації завдань та змісту виховання.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СПЕЦІАЛЬНІЙ МЕДИЧНІЙ ГРУПІ

М.П. МАЛАШЕНКО, старший викладач

Г.В. ЛОЗГАЧОВ, старший викладач

*Національний аерокосмічний університет імені М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Умови інтенсивного навчання, напружена розумова діяльність потребують належного рівня життєздатності студентів. За сучасними дослідженнями вчених, близько 65% юнаків та дівчат, які навчаються у вищих навчальних закладах, страждають хронічними захворюваннями.

Фізичне виховання – одна з основних частин загальної культури людини. Воно сприяє всебічному розвитку особистості, впливає на поведінку в суспільстві, ставлення до навчання і навколишнього середовища.

У національному аерокосмічному університеті створено спеціальні медичні групи (СМГ) для студентів, які мають проблеми зі здоров'ям. Основним завданням діяльності СМГ є поліпшення або стабілізація фізичного стану особи, залежно від тяжкості захворювання, і реабілітація в суспільстві.

У процесі навчання студенти зберігають і зміцнюють здоров'я, набувають необхідних теоретичних знань у сфері фізичної культури. Велику увагу викладачі приділяють вихованню фізичних і моральних якостей молодих людей, створюють сприятливі умови для їх гармонійного розвитку. Будь-яка методика в галузі виховання і освіти висуває певні вимоги до особистості та діяльності педагога. На нашу думку, необхідний творчий пошук нових підходів у навчанні студентів СМГ.

Педагогічний процес це взаємодія особистостей – викладача і студента. Викладач позиціонує себе не тільки як висококваліфікований спеціаліст, який володіє необхідними знаннями та вміннями, а стає основним засобом впливу на світогляд вихованців. Для сучасного етапу освіти важливо не стільки навчити певної кількості знань, скільки виховати бажання здобувати ці знання і вміло користуватися ними. Від педагога університету на сьогоднішній день потрібно більше, ніж ділитися інформацією. Доцільно бути організатором активності студентів, їх наукової творчості.

Людські якості педагога СМГ потребують вимогливості до себе та інших, відіграють вирішальну роль у його діяльності шляхом впливу на отримання студентом необхідних порад та рекомендацій щодо поліпшення стану здоров'я. Найважливішою ознакою професіоналізму фахівця фізичної культури є особливий підхід до кожного студента. Він передбачає систематичні спостереження і всебічне вивчення контингенту студентів СМГ, формування ефективної взаємодії наставника й вихованця. Педагог СМГ створює «характеристики здоров'я» студентів, визначає рівень розвитку їх логічного мислення, рухової та психоемоційної сфери. Спираючись на ці дані, викладач СМГ ставить найближчі та перспективні завдання у роботі з молоддю і розробляє систему педагогічних впливів, а в окремих випадках – додаткової індивідуальної роботи.

Не дивлячись на те, що фізична культура має можливості глибокого впливу на рухові якості молодої людини, заняття в основній групі іноді не в повній мірі надають їй можливості щодо самореалізації. Колективні заняття в СМГ сприяють соціалізації особистості, кращому засвоєнню теоретичного матеріалу, формують навички спільних дій, взаємодопомоги.

У молодшому віці контроль над процесом всебічного розвитку здійснюють батьки, у вищій школі – викладачі. Викладачам слід звертати увагу на будь-які незвичайні зміни самопочуття своїх вихованців, що з'являються у зв'язку з виконанням ними тих чи інших психофізичних вправ. Навантаження в групах СМГ призначають на засадах життєвого стану організму. Існують обмеження на виконання визначених рухів при тих чи інших захворюваннях, які враховують при складанні комплексів. Наприклад, перекиди або стрибки

протипоказані для хворих на сколіоз, біг заборонений при патології серця. Деяким особам рухові дії прикладного характеру можуть бути обмежені на певний період (тривала ходьба у швидкому темпі, біг, силові вправи).

Обов'язковою умовою правильно організованого процесу занять адаптивної фізичної культурою є самоконтроль. Студенти проводять найпростіші спостереження за станом свого організму. Самоконтроль дозволяє їм оцінити суб'єктивні відчуття, що дає можливість уникнути випадків несприятливого впливу окремих вправ.

Фізичне виховання в СМГ здійснюється протягом усього періоду навчання студентів, які мають відхилення у стані здоров'я. Вони відвідують обов'язкові теоретичні та практичні заняття, семінари, лекції, консультації, отримують індивідуальні домашні завдання. Крім цього, юнаки та дівчата самостійно займаються фізичними вправами в режимі дня, за можливістю й бажанням беруть участь у групових оздоровчих, фізкультурних і спортивних заходах. Так, наприклад, у 2014 році четверо студентів СМГ, які навчаються на факультеті ракетно-космічної техніки, із задоволенням узяли участь у шаховому турнірі серед першокурсників.

Кожен студент груп СМГ в обов'язковому порядку готує та подає до захисту реферат про первинну і вторинну профілактику свого захворювання (причини виникнення, симптоми, профілактика і лікування, оздоровчі заходи тощо). Молода людина розуміє, як можна ефективними способами поліпшити самопочуття, наводить комплекс лікувальних вправ і позначає протипоказання при конкретному недугу. Студенти груп СМГ мають можливість отримати більше інформації про своє захворювання та вжити заходів щодо його стабілізації або усунення.

Проблема індивідуального підходу ускладнена тим, що СМГ відвідують студенти кількох факультетів, різного віку, статі, темпераменту, які страждають хворобами різної етіології. Щоб зацікавити їх, заняття проводяться переважно в ігровій формі, з особливим підбором адекватного навантаження для кожної особи, рекомендованого медичним приписом.

Нами проведено анкетування, у якому взяли участь 95 студентів 1 і 2 курсів «ХАІ» чотирьох СМГ, що дозволило з'ясувати наступні аспекти: студенти стали приділяти більше уваги стану свого здоров'я; покращилася реакція й координація, підвищилася активність; завдяки написанню рефератів та консультаціям педагога, студенти отримали додаткові поради щодо покращення самопочуття; індивідуальний підхід викладача допоміг подолати окремим особам небажання займатися фізичною культурою і страх перед виконанням тих вправ, які раніше здавалися їм дуже складними; молоді люди отримали такі важливі навички, як надання першої допомоги, проведення са-

момасажу, оволодіння технікою правильного дихання; завдяки різноманітності змісту занять поліпшився фізичний, психічний і духовний стан кожного студента.

Таким чином, індивідуальний підхід, контроль, дисципліна і справедлива оцінка є дієвим стимулом для прагнення студентів до вдосконалення. При цьому враховують їхні особисті побажання і рухові можливості, що сприяє розвитку фізичної підготовленості, підвищує інтерес до занять у СМГ.

Створення валеологічного освітньо-виховного середовища у СМГ сприяє не тільки збереженню, але й розвитку фізичного здоров'я, забезпечує високий потенціал творчих здібностей кожної молодої людини. Слід відзначити підвищення успішності студентів, як на заняттях фізичного виховання, так і з інших предметів.

ПРОФЕСІЙНЕ САМОСТВЕРДЖЕННЯ СТУДЕНТІВ У ПЕРІОД НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ

О.Ю. МАЛЮКОВА, магістр, викладач

С.Г. КОРНЄЄВА, студентка

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Одним з мотивів навчання є пізнавальна потреба, яка проявляється у прагненні молодої людини оволодіти певними знаннями, розширити свій життєвий досвід, бути компетентним фахівцем, систематизувати отриманий досвід і на цих підвалинах створити логічну, несуперечливу й обґрунтовану картину світу. Пізнавальна потреба у поєднанні з потребою професійного самоствердження істотно впливає на підвищення успішності студента, на його задоволеність самим процесом навчання.

Професійне самоствердження являє собою процес самоактуалізації у професійній діяльності, заснований на природній потребі людини у самовираженні, що, в свою чергу, обумовлює самовдосконалення особистості. Професійне самоствердження пов'язано з професійним світоглядом і свідомістю та являє собою сплав провідних понять, смислів і позицій особистості, з яких вона формує основні види своєї професійної діяльності та відносини з членами професійної спільноти в процесі трудової діяльності.

Професійна вища освіта як процес повинна ґрунтуватись на розумінні того, що студент є повноправним і самостійним суб'єктом педагогічної системи. Усвідомлення студентом самого себе як суб'єкта навчальної діяльності